

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر و معماری، گروه نقاشی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: نقاشی

عنوان:

بررسی علل گرایش نقاشان ایرانی به طبیعت گرائی از

اواخر عهد صفوی تا اواخر قاجار

استاد راهنما:

دکتر ناصر آراسته

استاد مشاور:

شادان کیوانی

پژوهش گر:

حمیدرضا فرخی بالاجاده

تابستان ۱۳۹۱

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر و معماری، گروه نقاشی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: نقاشی

عنوان:

بررسی علل گرایش نقاشان ایرانی به طبیعت گرائی از

اواخر عهد صفوی تا اواخر قاجار

استاد راهنما:

دکتر ناصر آراسته

استاد مشاور:

شادان کیوانی

پژوهش گر:

حمیدرضا فرخی بالاجاده

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به: تمام نقاشان ایران زمین

تشکر و قدردانی: با تشکر از مدیر گروه و اساتید تخصصی گروه نقاشی دانشکده هنر و معماری تهران

مرکز و تشکر صمیمانه از زحمات و همراهی بی دریغ همسر مهربانم

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب..حمید رضا فرخی بالاجاده..... دانشجوی کارشناسی ارشد

رشته.....نقاشی.....

با شماره دانشجویی ..۸۹۰۶۵۲۸۹۶۰۰.. اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در این پایان نامه

با عنوان...بررسی...علل گرایش نقاشان ایرانی به طبیعت گرایی از اواخر عهد صفوی تا اواخر قاجار

.....

حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده

باشم. طبق ضوابط و رویه های جاری. آنها ارجاع داده و در فهرست منابع و ماخذ ذکر نموده ام.

علاوه بر آن تاکید می نماید که این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح پایین تر یا بالاتر

ارائه نشده و چنانچه در هر زمان خلاف آن ثابت شود. بدین وسیله متعهد می شوم. در صورت ابطال

مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه بدون کوچکترین اعتراض آن را بپذیرم.

تاریخ امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ:

از پایان نامه خود دفاع نموده و با

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای/خانم

و با درجه

به حروف:

نمره:

مورد تصویب قرار گرفت:

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی
دانشکده هنر و معماری

XX
(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۶۰۱۱۱۹۰۱۰۲۳
عنوان پایان نامه : بررسی علل گرایش نقاشان ایرانی به طبیعت گرایی از اواخر عهد صفوی تا اواخر قاجار	
نام و نام خانوادگی دانشجو: حمید رضا فرخی بالاجاده شماره دانشجویی: ۸۹۰۶۵۲۸۹۶۰۰ رشته تحصیلی: نقاشی	تاریخ شروع پایان نامه : تاریخ اتمام پایان نامه : ۹۱/۴/۲۱
استاد/استادان راهنما : دکتر ناصر آراسته استاد/استادان مشاور: شادان کیوانی	
آدرس و شماره تلفن: گرگان، شهرک سعدی، سعدی دوم، پلاک ۱۱۸ - ۰۹۱۱۱۷۵۹۷۰۸ همراه - ۰۱۷۱۶۶۲۱۷۹۵ منزل	
<p>پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده) : با توجه به اینکه هنرنگاری ایرانی به رغم گسستهای تاریخی و آمیختگی سنتهای غیرمتجانس، کمابیش در استمرار روح فرهنگی و جوهر زیبا شناسی از پیوستگی و تداوم نسبی برخوردار بوده است، لذا در این تحقیق که به روش کتابخانه ای جمع آوری شده است، هدف اصلی، بررسی علل گرایش نگارگران ایرانی به سوی طبیعت گرایی اروپایی است، که این جریان، از اواسط دوره صفوی آغاز شده است و در دوران زند و قاجار به اوج خود میرسد، به طوری که می توان اوج طبیعت گرایی را در آثار کمال الملک مشاهده کرد.</p> <p>دوران اوج و شکوفایی نگارگری ایرانی که ریشه در هنر مانوی دارد، از قرن هفتم ه شروع شده و تا قرن یازدهم ادامه می یابد. این دوره با تسلط مغولان آغاز شده و با سالهای حکومت تیموریان و دوران اوج حکومت صفویه مقارن می باشد و در این ادوار نقاشان و نقاشی تحت حمایت شاهان در کارگاه های درباری قرار گرفته و مکتبهای اصیل نقاشی ایران شکل می گیرد. اما از دوران شاه عباس اول در قالب مکتب اصفهان، به دلیل ارتباط با غرب و آشنایی ایرانیان با هنر اروپا و حضور هنرمندان اروپایی در ایران، هدایای اروپائیان به شاهان صفوی، حضور ارمنیان در اصفهان و نقاشیهای کلیساهای جلفا، گسست ادبیت و نقاشی، روگردانی شاهان صفوی از هنر، ضرورت تحول نقاشی در شرایط اجتماعی و فرهنگ ی به خصوص در زمان شاه عباس دوم و ورود عکاسی به ایران جملگی سبب ایجاد تجربه جدیدی در نقاشی ایران شد، که منجر به گرایش به سوی اسلوبهای طبیعت پردازانه غربی شد. و فضا سازیهای تمثیلی نقاشی ایرانی به دست فرا موشی سپرده شد.</p>	

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است □
تاریخ و امضا □

فهرست مطالب

مقدمه:	۱
فصل اول: کلیات طرح	۵
(۱-۱) - بیان مسئله	۶
(۲-۱) - هدفهای تحقیق	۶
(۳-۱) - اهمیت موضوع و انگیزش آن	۷
(۴-۱) - سوالات و فرضیه تحقیق	۷
(۵-۱) - روش تحقیق و گردآوری اطلاعات	۷
فصل دوم: پیشینه نگارگری ایرانی	۸
(۱-۲) - نگارگری عهد ساسانی	۹
(۲-۲) - نگارگری عهد سلجوقی	۱۲
(۳-۲) - نگارگری عهد مغول	۱۴
(۴-۲) - نگارگری عهد تیموری	۱۷
(۵-۲) - ویژگیهای نگارگری ایرانی	۲۱
فصل سوم: نگارگری دوران صفوی	۲۵
(۱-۳) - نگاه تاریخی به دوره صفوی	۲۶
(۲-۳) - مکتب نگارگری تبریز صفوی	۲۹
(۳-۳) - مکتب نگارگری قزوین	۳۰
(۴-۳) - مکتب نگارگری مشهد	۳۲
(۵-۳) - مکتب نگارگری شیراز و بخارا	۳۴
(۶-۳) - مکتب نگارگری اصفهان	۳۶

فصل چهارم: بررسی علل گرایش نقاشان ایرانی به طبیعت‌گرایی اروپایی در عصر صفوی..... ۴۵

۴-۱- هدایای اروپائیان به شاهان صفوی ۴۶

۴-۲- رویگردانی شاه طهماسب از نقاشی و هنر ۴۷

۴-۳- کاربرد عقل و حدود در مکتب اصفهان در دوران شاه عباس اول و تاثیر آن بر طبیعت

گرائی و عقل‌گرایی ۴۹

۴-۴- نقش آرامنه در اصفهان و نقاشیهای کلیساهای جلفا ۵۱

۴-۵- گسست ادبیات و نقاشی در دوران صفوی ۵۲

۴-۶- تاثیر هنرهند بر نقاشی ایران به سوی طبیعت‌گرایی ۵۶

۴-۷- آغاز راه بی‌پایان اروپائیان به دربار ایران ۵۷

۴-۸- تاثیر شاه عباس دوم و شرایط اجتماعی و فرهنگی دوران صفوی در گرایش به

طبیعت‌گرایی اروپایی ۶۲

۴-۹- نقاشی زیر لاک ۶۴

۴-۱۰- تحلیل آثار نقاشی رضا عباسی و هویت‌شناسی آثار او ۶۵

۴-۱۱- بررسی آثار محمد زمان ۷۴

فصل پنجم: نقاشی در دوران افشاریه و زندیه ۷۷

نقاشی دوران افشاریه و زندیه ۷۸

فصل ششم: نقاشی دوران قاجار ۸۴

۶-۱- نگاه تاریخی به دوران قاجار ۸۵

۶-۲- نقاشی در دوره قاجار ۸۶

۶-۳- نقاشی در عهد فتحعلی شاه قاجار ۹۱

۶-۴- نقاشی در عهد ناصرالدین شاه قاجار ۹۵

۶-۵- تاثیر عکاسی بر نقاشی ایرانی در عصر قاجار ۹۸

- ۱۰۱-۶-۶) نقاشی قهوه خانه ای ۱۰۱
- ۱۰۳-۶-۷) نقاشی پشت شیشه ۱۰۳
- ۱۰۷-۶-۸) صنایع الملک ۱۰۷
- ۱۱۱-۶-۹) بررسی و تحلیل آثار کمال الملک به عنوان اوج طبیعت نگاری در نقاشی ایران .. ۱۱۱
- ۱۲۲-۶-۱۰) ارزشهای مکتب قاجار ۱۲۲

۱۲۴ ..... **فصل هفتم:**

- ۱۲۵-۷-۱) نتیجه گیری ۱۲۵
- ۱۲۸-۷-۳) فهرست منابع و ماخذ ۱۲۸
- ۱۳۰-۷-۴) گزارش و تصاویر کار عملی ۱۳۰

فهرست تصاویر

- ۱۱ (۱-۲) نگاره جداشده از یک کتاب مانوی، نوازندگان، تورفان، سده ۸ و ۹ میلادی
۱۳. (۲-۲) نگاره نسخه ای از ورقه و گلشاه، نبرد ورقه با جنگجوی عدنی، محتملا آذربایجان
- ۱۶ (۳-۲) نگاره ای از نسخه شاهنامه دموت، زاری بر نعش اسکندر، تبریز، نیمه نخست سده هشتم
۲۰. (۴-۲) تک چهره شیبک خان، اثر کمالدین بهزاد، هرات، ۹۱۴ هجری
۳۱. (۱-۳) نگاره ای از شاهنامه طهماسبی، اخترشناسان سرنوشت ضحاک را به او می گویند، تبریز
- (۲-۳) نگاره ای از شاهنامه طهماسبی، منصوب به میر مصور، فردوسی خود را در حضور سلطان محمود غزنوی نشان می دهد
- ۳۳
۳۵. (۳-۳) نگاره ای از شاهنامه، رستم واژدها، قزوین، ۹۸۵ هجری قمری
۳۷. (۴-۳) فرشته، مکتب بخارا، حدود ۹۶۳ هجری قمری
۳۹. (۵-۳) طرح مرکبی، مرقوم شیخ محمد، جوان نشسته در حال خواندن، محتملا مشهد
- ۴۰.. (۶-۳) طرح مرکبی، منسوب به سیاوش بیگ، حمله شیر به اسب سوار، محتملا قزوین
- ۴۲ (۷-۳) طرح مرکبی، مرقوم رضا عباسی، درویشی در بحر تفکر، اصفهان، ۱۰۳۵ هجری قمری
- ۴۳ (۸-۳) بخشی از دیوار نگاری کاخ چهلستون، بزم در دامان طبیعت، اصفهان
- ۴۴.. (۹-۳) توزیع هدایا در جشن نوروز توسط شاه سلطان حسین، رقم محمد علی پسر محمد زمان
۵۳. (۱-۴) دیوار نگاری کلیسای وانگ، حضرت مسیح وزن سامره ای، جلفای نو
- ۶۷ (۲-۴) جزئیات نگاره های دوره اول آقا رضا، شیوه قلم گیری در میچ دستها و شالها
- ۶۹ (۳-۴) گل گشت، مشقه رضا عباسی، اوایل قرن یازدهم هجری
- ۷۱.. (۴-۴) نگاره ای از نسخه مخزن الاسرار حیدر خوارزمی، مرقوم رضا عباسی، نظاره تیمور برکار مور

- 72 (۵-۴) پیرمرد کدوبدست، منسوب به رضا عباسی، دهه اول و دوم قرن یازدهم هجری
- 73.. (۶-۴) شیخ در برهوت، آقا رضا، حدود ۱۱۱۴ هجری قمری
- 82.. (۱-۵) تصویری از تاریخ جهانگشای نادری، محمد علی بیگ نقاش
83. (۲-۵) بخشی از نقاشی روی قلمدان، مرقوم محمد صادق، افسر هندی اسبش را رام می کند، شیراز
- 88.. (۱-۶) بخشی از پرده رنگ روغنی، مدهوش شدن ندیمگان زلیخا از جمال حضرت یوسف
- 94... (۲-۶) پرده رنگ روغنی، مرقوم مهرعلی، فتحعلی شاه در لباس رسمی، تهران، ۱۲۲۸ هجری قمری
- 100.. (۳-۶) ناصرالدین شاه، عمل خانزاد اسماعیل، مکتب قاجار، ۱۲۷۰ هجری قمری
- 104... (۴-۶) زندگی پرافتخار حضرت علی (ع)، حسین همدا نی، رنگ روغن روی بوم
- 105 (۵-۶) حضرت عباس (ع)، رنگ روغن روی بوم
- 108 (۶-۶) شمایل مولا علی (ع) و حسین (ع)، منسوب به بیوک احمری، رنگ روغن روی شیشه
- 109.... (۷-۶) مرقوم ابوالحسن غفاری، چهره شاهزاده اردشیر میرزا، تهران، ۱۳۶۹ هجری قمری
- 116 (۸-۶) پرده رنگ روغنی، اثر کمال الملک، طبیعت بی جان با گلدان و پرند شکاری، تهران
- 117 (۹-۶) موكب همایون در مبارک آباد، رنگ روغن روی کرباس، کمال الملک، ۱۲۹۱ هجری قمری
- 118 (۱۰-۶) اردوی مبارک آباد در بلده، رنگ روغن روی کرباس، کمال الملک، ۱۳۰۴ هجری قمری
- 119 (۱۱-۶) دورنمای کلاردشت، رنگ روغن روی کرباس، کمال الملک، ۱۳۰۴ هجری قمری
- 120... (۱۲-۶) دورنمای عمارت گلستان، رنگ روغن روی کرباس، کمال الملک
- 121... (۱۳-۶) میدان کربلا، رنگ روغن روی بوم، کمال الملک

مقدمه:

ایران سرزمینی است با تمدن کهن که همواره به دلیل داشتن شرایط ویژه جغرافیایی و طبیعی مورد توجه کشورهای بیگانه قرار داشته است. و اگر نگاه ی به گذشته تاریخی این مرز و بوم بیندازیم خواهیم دید که در ادوار مختلف مورد تجاوز و حملات قرار گرفته، آسیبهای جدی و سنگینی بر آن وارد شده است. همواره در این حملات خدشه ای بزرگ بر فرهنگ و هنر ایران وارد شده است. نمونه بارز آن را می توان در لشکر کشی اسکندر مقدونی از تمدن یونان در دوره های هخامنشی را مثال زد که باعث ویرانی یکی از شاهکارهای هنری جهان شده است. همواره در دوره های مختلف حکومتی در ایران شاهد نفوذ عناصر مختلف تصویری بیگانه در هنر ایران هستیم.

نگارگری ایرانی ریشه در مانویت دارد و با ورود اسلام به ایران با تفکرات این دین بزرگ عجین شده است و نوعی هنر عرفانی را بنا نهاد که بارها در مسیر پیشرفتش عناصر تصویری بیگانه در آن وارد شده اند. نمایش این عالم در آینه نگارگری تصویر خیال انگیزی است که بی نهایت را با نمادهای خاص خود به تصویر می کشد، بی نهایتی که ریشه در حقایق ثابت و سنت های اصیل دارند. نگارگر ایرانی عالم را از منظر حق می بیند، به گونه ای که خداوند بر آن حاکم گشته، نه آنچه در دیده محدود ما جای گرفته است. نگارگری همواره به منظور کشف حجاب از حقیقت با حذف پرسپکتیو و نمایش واقعیت جهان، پلی به سوی واقعیت می زند. لذا مظاهر طبیعت در نگاره ها با جلوه ای بلورین ظاهر می شوند که حاصل مشاهدات قلبی هنرمند از جهان برین و مرتبه ملکوتی عالم بوده است.

طبق اسناد و مدارک موجود، هنر و فرهنگ ایران همیشه تحت تاثیر عوامل و علائق سیاستمداران و حاکمان بوده و هر بحران سیاسی و حکومتی باعث خدشه دار شدن آن شده و در برخی موارد دیگر توانی برای نوزایی آن باقی نمی ماند. نگارگری ایرانی در مسیر پیشرفت خود بارها دچار توقف و رکود شد و به تدریج طبیعت گرایی (واقع گرایی) و مادی گرایی جای اندیشه های عرفانی را در هنر پر کرد. این هنر همواره در خدمت دربار بوده و بر اساس حمایت، سلیقه و نیاز دربار شکل می گرفت. بنابراین لازم است برای رسیدن به علل گرایش نگارگری ایران به سوی طبیعت نگاری غربی

در این تحقیق، نگاهی به دوره های تاریخی ایران بیاندازیم . اساتید و هنرشناسان بزرگ خارجی و ایرانی پژوهش های بزرگی را در مورد نگارگری ایران انجام داده اند، که همواره منابع مناسب و کاملی برای دانشجویان در مقاطع مختلف بوده اند، بزرگانی همچون شیلا کن بای، آرتور اپهام پوپ، گری بازیل، رویین پاکباز، مهدی حسینی، یحیی ذکاء و محمد ایران منش و ... .

در این تحقیق، نگاه تاریخی از دوره ساسانی آغاز شده و تا اواخر دوره قاجار مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل اول، به کلیات طرح که شامل بیان مسئله، هدفهای تحقیق، اهمیت موضوع و سئوالات و فرضیه های تحقیق می باشد، ذکر شده است.

در فصل دوم کلیاتی از تاریخچه و پیشینه نگارگری ایران در قبل از دوران صفویه عنوان شده است. به طور مختصر به نگارگری ایران در عهد ساسانی، سلجوقی، مغول و عهد تیموری پرداخته شده است. مهمترین اتفاق در این فصل، وارد شدن عناصر چینی به نگارگری ایران در عهد ایلخانان مغول می باشد و در شاهنامه دموت می توان تلفیق عناصر تصویری نگارگری ایرانی با عناصر تصویری چینی را به بهترین شکل مشاهده کرد. در ادامه خواهیم دید که در دوره تیموری نگارگری ایرانی به انسجام و یکپارچگی کاملی می رسد و دیگر عنصری از هنر چین در آن مشاهده نمی شود و مکتبی کاملاً ایرانی به وجود می آید. در این دوره است که کمال الدین بهزاد، نام آورترین نقاش دنیای اسلام ظاهر می شود و با ابداعات خاص خود، هنر ایران را در راستای ناتورالیستی قرار می دهد و آنرا با شعر در می آمیزد.

در فصل سوم: نگارگری در دوران صفوی مورد بررسی قرار گرفته است. ابتدا نگاه تاریخی به دوره صفوی و سپس مکاتب تبریز صفوی، مکتب قزوین، مشهد، بخارا و مکتب اصفهان به طور مختصر مورد بررسی قرار گرفته اند.

پدیده تازه ای در دوران صفوی در هنر ایران رایج گشت و آن طراحی و نقاشی مستقل از کتابت است. که ۲ عامل نقش اساسی در بوجود آمدن آن دارد: کاهش حمایت دربار و رشد طبقه بازرگانان.

در فصل چهارم: مهم ترین عواملی که سبب شد نگارگری ایرانی که نگاه عرفانی در آن وجود داشت به سوی طبیعت پردازی و واقع گرایی غربی گرایش یابد ذکر شده است. و آثار دو هنرمند بزرگ این دوران رضا عباسی به شیوه ی خاص ایرانی خود و محمد زمان که به سبک و شیوه کاملاً اروپای ی نقاشی می کرد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

در فصل پنجم: نقاشی در دوران افشاریه و زندیه عنوان شده است. این دو دوره، دوران رکورد هنر نگارگری ایرانی بود و حتی تلاشهای کریم خان زند هم نتوانست نگارگری ایران را از این رکود نجات دهد.

در فصل ششم: هنر دوران قاجار مورد بررسی قرار گرفته است. دوره قاجار با توجه به فراز و نشیبهای سیاسی و داخلی و خارجی و تغییر و تحولات جهانی که هر یک تاثیر بسزایی در موقعیت سیاسی و فرهنگی ایران داشته است. دوره پر اهمیتی نیز برای هنر نقاشی و نگارگری محسوب می شود. این دوره، دوره عبور نقاشی متأثر از شرق به نقاشی مدرن متأثر از غرب محسوب می شود. در این فصل ابتدا نگاه تاریخی به دوره قاجار، و سپس دو دوره مهم، یعنی دوران فتحعلی شاه قاجار که دوره اوج پیکر نگاری درباری در نقاشی ایران بود و دوره ناصرالدین شاه که دوره ورود عکاسی به ایران است بررسی شده است. گونه های مختلف نقاشی در این دوره از جمله نقاشی قهوه خانه ای، نقاشی روی شیشه ذکر شده اند. مختصری از صنایع الملک و آثارش بیان شده و در آخر آثار و زندگی کمال الملک که به عنوان نقطه اوج طبیعت نگاری در نقاشی ایران محسوب می شود مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

در فصل هفتم: نتایجی که در این پژوهش بدست آمده است ذکر شده است. سپس فهرست تصاویر، فهرست منابع و ماخذ و گزارش تصویری از کار عملی در این فصل گنجانده شده است.

در عصر حاضر، شناختن و رسیدن به هویت ملی و بومی یکی از مهمترین مباحث دنیای هنر می باشد. لیکن برای دست یافتن به این هویت، لازم است که شناخت کامل و جامعی از دوران مختلف هنری گذشته و نقاط مثبت و منفی آن داشته باشیم. دانستن این پرسش که چگونه نگارگری ایران که دارای دیدگاهی عرفانی و غیر مادی بود و به تدریج به سمت طبیعت گرایی سوق پیدا کرد و عوامل موثر در

این راه از اهمیت ویژه ای برخوردار است . زیرا با دانستن نقاط ضعف هر فرهنگی شاید بتوان راهی را برای بازسازی و شکوفایی دوباره آن در عصر حاضر فراهم کرد .وآن هویت بومی را دوباره در هنر ایران جاری کرد.

امید است که راهنمائیهای شما تصحیحی بر این پژوهش و دلگرمی برای ارایه پژوهشهای بعدی برای نگارنده باشد.

فصل اول : کلیات طرح

(۱-۱)- بیان مسئله

(۲-۱)- هدفهای تحقیق

(۳-۱)- اهمیت موضوع و انگیزش آن

(۴-۱)- سوالات و فرضیه تحقیق

(۵-۱)- روش تحقیق و گردآوری اطلاعات

(۱-۱) بیان مسئله تحقیق :

نگارگری ایرانی که تصویرهای مبهم از فضای بهشتی و عالم مثال را به تصویر می کشد نقش مهمی در راز گشایی از حیات ظاهری و باطنی انسان ایفا می کند آنچه با تعمق در این آثار می توان دریافت نگرش حکیمانه و تلاش مقدسی است که همواره به صفحات کتاب ارزشمند تاریخ هنر ایران نقش خورده است. از دورترین ایام روابط ایران با غرب در زمینه های گوناگون سیاسی نظامی ، تجاری ، هنری و مذهبی و . . . با تمدن هایی نظیر یونان، روم کاملاً واضح و روشن وجود داشته است و حتی در نگارگری ایرانی که از سده هفتم هجری آغاز می شود نیز شاهد تاثیرات عناصر کشورهای دیگر در دوره های مختلف هستیم ولی نتوانسته است مسیر پیشرفت نقاشی ایرانی را عوض کند . اما در اواسط عصر صفوی به علل مختلفی که در این پایان نامه به آن پرداخته می شود، اتفاق بزرگی در تاریخ نقاشی هنر ایران زمین به وجود می آید و از مسیر خود جدا می شود و راه تازه ای را شروع می کند، لذا پرسش اصلی تحقیق در این جمله خلاصه می شود که چرا نقاشی یا نگارگری ایرانی در عهد صفوی به طبیعت گرایی اروپایی گرایش پیدا می کند و از مسیر خود خارج می شود؟

(۲-۱) - هدفهای تحقیق :

آشنایی با نقاشی ایرانی و درک اینکه از چه زمانی غرب گرایی پا به هنر ایرانی گذاشت و چه تأثیراتی در پی داشته است، و هنرمندان به چه نحوی آن را به کار برده اند و تا چه حدی ریشه های دیرینه سنتی ایران زمین را حفظ کرده و یا کاملاً غرب گرا شده اند .

(۳-۱) - اهمیت موضوع و انگیزش آن :

با توجه به اینکه نقاشی ایرانی از قرن ۷ هـ. ق شروع شد و تا اواسط صفوی روند خود را طی کرد یعنی قریب به ۴۵۰ سال ادامه یافت . تغییر مسیر نقاشان از نگارگری ایرانی که دنیایی مثالی را به تصویر می کشید به طبیعت گرایی به شیوه اروپایی که بیشتر با دنیای زمینی و مادی سر و کار دارد مسئله بسیار مهم و اتفاق بزرگی در هنر ایرانی به حساب می آید و برای اینجانب عوامل بروز این اتفاق در نقاشی ایران و نحوه نگاه نقاشان به طبیعت گرایی اروپایی مهم و جذاب می باشد.

(۴-۱) - سوالات و فرضیه تحقیق :

(۱-۴-۱) - تابلوهای نقاشی اروپاییان که به شاهان صفوی هدیه داده شده

(۱-۴-۲) - گسست ادبیات و نقاشی در اواسط عهد صفوی و استقلال نقاشی از کتاب نگاری

و تاثیر آن بر نقاشان برای دیدن محیط پیرامونشان

(۱-۴-۳) - حمایت نکردن دربار صفوی از نقاشان و شاعران و پناه بردن آنها به کشورهای

دیگر

(۱-۴-۴) - وجود آرامنه در اصفهان و نقاشیهای کلاسیک کلیسای وانگ

(۱-۴-۵) - فرستادن نقاشان ایرانی به اروپا برای فراگیری نقاشی ایرانی

(۵-۱) - روش تحقیق و گردآوری اطلاعات :

کتابخانه ای

مطالعه کتابهای مرتبط با موضوع از طریق برگه های کتابشناسی، فیش برداری از کتاب ها و مجلات و

...